

Оксана Демчук
старший викладач кафедри психології
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

ВПЛИВ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ ПСИХОЛОГА НА ПРОЦЕС ЙОГО ВЗАЄМОДІЇ З УЧАСНИКАМИ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Професія практичного психолога закладу освіти вже стала масовою. Щораз більша кількість шкіл, закладів професійно-технічної освіти, вищих навчальних закладів звертаються по допомогу до професійних психологів. На працівників психологічної служби системи освіти покладена особлива місія: захист психічного здоров'я всіх учасників навчально-виховного процесу. Водночас зростає відповідальність фахівців галузі за зміст, методи і результати своєї роботи.

Шкільний психолог має справу з найтоншим об'єктом – внутрішнім світом дитини, підлітка. Його покликання – захищати інтереси школяра, сприяти розвитку його особистості, при цьому, контакти психолога з усіма учасниками навчально-виховного процесу мають бути теплими, приязними, рівними, а рекомендації, що дає психолог педагогам, батькам, дітям, повинні бути конкретними та зрозумілими тим, кому вони призначені.

Зміст і адресат рекомендацій залежать від складності питання й області їх вирішення. Психолог завжди несе повну відповідальність за здійснення рекомендації й кінцевий результат. Зробити висновки про можливі педагогічні заходи, що будуть стимулювати розвиток дітей, психолог має право тільки тоді, коли він не обмежувався лише констатацією рівня розвитку дитини, а отримав, проаналізував достатньо повну психологічну інформацію про неї.

У міжособистісних відносинах з педагогічним колективом психологу необхідно зберегти деяку особисту дистанцію, існувати якби окремо від повсякденних міжособистісних зв'язків. Педколектив – це своєрідна система по своєму складі (переважно з жінок) і по змісту відносин (в основному емоційні контакти). Перебуваючи усередині складної павутини міжособистісних симпатій і антипатій, тонких емоційних ігор і маніпуляцій, психологу необхідно залишитися

на професійній позиції, зберегти свій авторитет, право на незалежну експертну оцінку. Не просто підтримувати дружні й ділові відносини й не переходити деякої емоційної межі.

Особливості позиції психолога у відношенні зі школярами:

– позиція психолога повинна забезпечувати йому авторитет дорослого фахівця, але він не повинен сприйматися дітьми як ще один учитель. Тому неприпустимо ведення психологом яких-небудь предметів.

– позиція психолога повинна забезпечувати його доступність для спілкування зі школярем, формувати в школяра впевненість у конфіденційності всього, що відбувається в стінах психологічного кабінету.

– важливо, щоб школярі розуміли важливість, серйозність і відповідальність роботи психолога. Не завжди те, що доводиться робити із психологом – смішно й цікаво, але це ще важливо й корисно.

Ще один немаловажний момент, що вимагає особливої уваги – це зовнішній вигляд психолога. Тут, звичайно, багато що залежить від смаку та матеріального статку. Проте, є загальні моменти, на які варто звернути увагу:

Рекомендації щодо зовнішнього вигляду психолога

1. Акуратність і чистота.
2. «Стримані» макіяж і зачіска.
3. Мінімальна кількість прикрас.
4. Зручний і комфортний одяг. Найкраще мати «робочий комплект», який надасть можливість активно працювати з дітьми.

Образ психолога повинен складатися із упевненості в собі, скромності й респектабельності.

Для успішного здійснення своєї професійної діяльності *практичному психологу системи освіти повинні бути притаманні:*

- широта інтересів і незалежність поглядів;
- готовність до контактів та вміння їх підтримувати;
- уміння емоційно приваблювати до себе людей;
- здатність зберігати самовладання і виражати власні емоції;

- прагнення до пізнання себе та інших;
- усвідомлення меж своєї професійної компетентності;
- адекватне почуття відповідальності за свої дії та слова;
- здатність прогнозувати наслідки того або іншого вчинку.

Професійне становлення психолога не може обмежуватися певними часовими межами, вони є дуже умовними. Важливо розвивати у собі уміння змінюватися, бути відкритим та не боятися помилок. Один філософ сказав: «людині властиво помилятися», а інший додав: « Не помиляється лиш той, хто нічого не робить».

Психолог працює з дітьми, вихователями, учителями, адміністрацією освітніх установ, органами міліції, батьками дітей і їхніми родичами та ін. При цьому головне, щоб у центрі всієї його роботи перебували інтереси дитини як особистості, що формується. Цей орієнтир – інтереси дитини – не можна втрачати в жодному разі. Інакше психолог починає працювати не на дитину, а на освітню систему. Звичайно, освітня система багато в чому визначає й психічний розвиток, і психологічне здоров'я дітей. Але вона не повинна стати самоціллю ні для педагогів, ні для психологів.

Список використаних джерел

1. Дубровина И.В. Практическая психология образования: Учеб.пособ. [Текст] / Под ред. И.В.Дубровиной. – СПб: Питер, 2006. – 592 с
2. Максименко С.Д., Ільїна Т.Б. До проблеми розробки освітньо-кваліфікаційної характеристики сучасного психолога [Текст] / С.Д.Максименко // Практична психологія та соціальна робота. – 1999. – № 1. – С. 2-6.
3. Практичному психологу навчального закладу: організація роботи, документація / за ред.. В.П.Панка. – К.: Шк. світ, 2009. – 128 с.
4. Снігульська В. Психологічна служба України вчора, сьогодні, завтра: день психолога [Текст] / В.Снігульська // Психолог. – 2009. – № 20. – С. 3-12.